

7. Деревко О. Шляхи підвищення рівня капіталізації банківського сектору / О. Деревко // Банківська справа. – 2008. – № 1(79). – С. 76–82.
8. Марцин В. С. Проблеми і шляхи підвищення капіталізації банківських установ в управлінні капіталом банку / В. С. Марцин // Фінанси України. – 2007. – № 2. – С. 77–78.
9. Діба М. І. Капіталізація банківської системи як чинник підвищення надійності економіки України / М. І. Діба, Є. С. Осадчий // Фінанси України. – 2008. – № 6. – С. 77–88.
10. Андросова О. Ф. Зростання капіталізації банківської системи як перспектива її надійності / О. Ф. Андросова // Економічний простір. – 2008. – № 15. – С. 144–149.
11. Салтинський В. В. Забезпечення фінансової стійкості банківських установ на основі підвищення рівня капіталізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / В. В. Салтинський; Укр. акад. банк. справи. – Суми, 2004. – 19 с.
12. Основні показники діяльності банків України станом на 01.04.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798
13. Про розподіл банків на групи : Рішення Комісії з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.12.2012 № 974 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-rozpodil-bankiv-na-grupi-doc125531.html>
14. Дані фінансової звітності банків України станом на 01.01.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097

References

Стаття надійшла до редакції 20.06.2013

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2012). About the features of sale of the share which belongs to the state in the chartered capital of banks where the state participated in capitalization (Law of Ukraine). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (The News of Verkhovna Rada of Ukraine)*, 49 (in Ukr.).
2. Matten, C. (2000). *Managing Bank Capital: Capital Allocation and*

- Performance Measurement* (2nd Edition). New York: John Wiley & Sons.
3. Rehder, W. J. (2004). *Where the Money Is: True Tales from the Bank Robbery Capital of the World*. New York: W. W. Norton & Company.
4. Roger, S. (2011). *Macroeconomic Costs of Higher Bank Capital and Liquidity Requirements*. Washington: International Monetary Fund.
5. Stolz, M. (2007). *Bank Capital and Risk-Taking: The Impact of Capital Regulation, Charter Value, and the Business Cycle*. Washington: Springer.
6. Weert, F. (2010). *Bank and Insurance Capital Management*. New York: John Wiley & Sons.
7. Derevko, O. (2008). Ways to increase the level of banking sector capitalization. *Bankivska sprava (Banking)*, 1(79), 76-82 (in Ukr.).
8. Martsyn, V. S. (2007). Problems and ways to increase the capitalization of banking institutions in the management of bank. *Finansy Ukrainy (Finances of Ukraine)*, 2, 77-78 (in Ukr.).
9. Dyba, M. I., & Osadchyi, E. S. (2008). Capitalization of the banking system as a factor of reliability increase in economics of Ukraine. *Finansy Ukrainy (Finances of Ukraine)*, 6, 77-88 (in Ukr.).
10. Androsova O. F. (2008). An increase of capitalization of the banking system as a prospect for its reliability. *Ekonomichnyi prostir (Economic Space)*, 15, 144-149 (in Ukr.).
11. Salytnskiy, V. V. (2004). *Providing of financial firmness of bank institutions on the basis of capitalization level increase* (Thesis of dis. to obtain the degree of Ph.D., The Ukrainian Academy of Banking). Sumy, Ukraine (in Ukr.).
12. The National Bank of Ukraine (2013). *The main performance of Ukraine's banks*. Retrieved from http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798 (in Ukr.).
13. The Commission for Supervision and Regulation of Banks (2012). *About distribution of banks on groups*. Retrieved from <http://document.ua/pro-rozpodil-bankiv-na-grupi-doc125531.html> (in Ukr.).
14. The National Bank of Ukraine (2013). *Data of the financial reporting of banks of Ukraine*. Retrieved from http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097 (in Ukr.).

Received 20.06.2013

УДК 336.2

О. Ю. Тимарцев

кандидат економічних наук, в.о. начальника Головного управління,
Міністерство доходів і зборів у Чернівецькій області, Україна
sta@cv.ukrtel.net

ПОДАТКОВА ТАЄМНИЦЯ: ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ

Анотація. У статті надано критичну оцінку режимів захисту таємної та конфіденційної інформації про платників податків, передбаченим у Податкових кодексах Російської Федерації і України. Обґрунтовано рекомендації щодо переходу від заборонного принципу податкової таємниці у частині відкритості й загальнодоступності відомостей, який діє в РФ, до дозвольного принципу. Доведено, що режим професійної таємниці посадовців податкових та митних органів України є оптимальним у контексті захисту прав платників податків і розвитку функцій податкової служби.

Ключові слова: податкова таємниця, режими захисту інформації, права платників податків.

А. Ю. Тимарцев

кандидат экономических наук, и.о. начальника Главного управления,
Министерство доходов и сборов в Черновицкой области, Украина

НАЛОГОВАЯ ТАЙНА: ДИСКУССИОННЫЕ АСПЕКТЫ

Аннотация. Представлена критическая оценка режимов защиты тайной и конфиденциальной информации о налогоплательщиках, предусмотренных в Налоговых кодексах Российской Федерации и Украины. Обоснованы рекомендации относительно перехода от запретительного принципа налоговой тайны в части открытости и общедоступности сведений к разрешительному принципу, который действует в РФ. Доказано, что режим профессиональной тайны должностных лиц налоговых и таможенных органов Украины является оптимальным в контексте защиты прав налогоплательщиков и развития функций налоговой службы.

Ключевые слова: налоговая тайна, режимы защиты информации, права налогоплательщиков.

O. Y. Timartsev

Ph.D. in Economics, Acting Chief of the Main Administration, Ministry of Incomes and Fees in Chernivtsi Region, Ukraine

TAX SECRET: DEBATABLE ASPECTS

Abstract. *Introduction:* activity of tax organs is related to collection of information about taxpayers, its storage, verification, analysis and transmission to other users. Quite often this information is confidential and presents a tax secret. Therefore the optimal defense mode of private and confidential information about taxpayers by the workers of tax and custom organs requires a scientific grounding. *Purpose:* a comparative estimation of the mode of confidentiality of information in the tax systems of Russian Federation and Ukraine, making suggestions in relation to principles and mode of professional secret of public servants of tax and custom organs for the purpose of their improvement and development. *Methods:* an analysis and synthesis, comparative jurisprudence, generalization of practical experience of tax secret defense. *Results:* a critical estimation is given to the modes of defense of private and confidential information about taxpayers, foreseen in the Tax codes of Russian Federation and Ukraine. It is found that in Russia an institute of tax secret is complex; it contains norms of not only tax but also informative, administrative, criminal and other fields of law. In Ukraine, information which presents a tax secret is attributed to the professional secret of public servants of tax and custom organs. *Conclusion:* recommendations are grounded in relation to a transition from prohibitive principle of tax secret in part of openness and availability of information to permissive principle.

Key words: tax secret; modes of private and confidential information defense; rights of taxpayers.

JEL Classification: H20, H30, H71, K34

Постановка проблеми. Розвиток демократичних реформ у російському та українському суспільстві позначається на статусі податкових і митних органів, які стають більш відкритими, а їх діяльність від суто фіскальних функцій зміщується в бік інформаційних, консультаційних тощо. Діяльність податкових органів пов'язана зі збором інформації про платників податків, її зберіганням, перевіркою, аналізом і передачею іншим користувачам. Нерідко ця інформація є конфіденційною, тобто становить податкову таємницю. Тому потребує наукового обґрунтування оптимальний режим захисту таємної та конфіденційної інформації про платників податків, отриманої працівниками податкових і митних органів. Вказана проблема є дуалістичною, оскільки режим розкриття податкової таємниці має, з одного боку, забезпечити економічну безпеку держави та платників податків, з другого – створити сприятливі умови для виконання останніми обов'язків зі сплати податків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень у сфері податкового адміністрування виявив, що трактування зарубіжними та вітчизняними вченими поняття «податкова таємниця» є полярним. Наприклад, Юсупов К. акцентує увагу на тому, що спеціальний правовий статус податкової таємниці зумовлений потребами захисту інтересів платника податків [1]. Дуканов С., аналізуючи російські реалії, наводить аргументи на користь того, що існування інституту податкової таємниці нині не відповідає потребам часу, оскільки податкові органи Росії вже давно перетворилися на відкрите відомство, яке постійно розширює перелік відомостей, що розкриваються, удосконалює методи і способи інформування громадян Росії та іноземців [2].

Скулиш Е. і Марущак А. справедливо наголошують, що одним із підходів до розв'язання загальної проблеми нових інформаційних законів має стати чітка структуризація інформації, зокрема за режимом її доступності [3, с. 9].

Питання розголошення податкової таємниці обговорюється в зарубіжній науковій літературі такими авторами, як Діамонд Дж. В. (*Diamond John W.*), Зодров Г. Р. (*Zodrow George R.*), Бакер Дж. А. (*Baker James A.*) [4], Барлетт Б. Р. (*Bartlett Bruce R.*) [5].

Різні аспекти управління податковою інформацією викладено у працях російських науковців, зокрема Кучерова І., Торшина А. [6], Костенко М. [7]. Українські вчені переважно розглядають загальні проблеми оподаткування, зокрема зарубіжний досвід і вітчизняну практику організації податкового адміністрування [8; 9], податкового контролю [10], податкових пілг [11] тощо. У контексті дослідження податкової таємниці визначаються окремі проблеми взаємовідносин податкових органів з банками і підприємствами.

Метою статті є порівняльна оцінка режиму конфіденційності інформації в податкових системах РФ і України, вироблення пропозицій щодо принципів та режиму професійної таємниці посадовців податкових і митних органів на предмет перспектив їх удосконалення та розвитку.

Основні результати дослідження. Світова практика свідчить про те, що в міжнародних відносинах інструмент комерційної таємниці відіграє важливу роль. Зокрема, ст. 26 Модельної конвенції Організації економічного співробітництва та розвитку з питань податків на прибутки та капітал (*Model Convention with Respect to Taxes on Income and Capital*) передбачено, що у ході обміну інформацією між державами жодна із них не зобов'язана надавати інформацію, яка може розкрити комерційну таємницю [12, с. 65].

Результати аналізу випадків розкриття банківської таємниці в Україні дозволили встановити, що найчастіше вимогу щодо її надання висувають органи Державної податкової служби та Служби безпеки України [13]. Однак оцінка чинного в нашій країні режиму захисту таємної інформації про платників податків наразі відсутня.

В Україні правової конструкції «податкова таємниця» не існує. Але відповідно до статті 17 Податкового кодексу (ПК) України платник податків має право на нерозголо-

шення контролюючим органом (посадовими особами) відомостей про такого платника без його письмової згоди та відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю і стали відомі під час виконання посадовими особами службових обов'язків, окрім випадків, коли це прямо передбачено законами. Відповідно до п. 21.1. посадові особи контролюючих органів зобов'язані: не допускати розголошення інформації з обмеженим доступом, що одержується, використовується, зберігається під час реалізації функцій, покладених на контролюючі органи. Згідно із п. 85.3 ПК України, документи, які містять комерційну таємницю або є конфіденційними, передаються окремо із зазначенням посадової (службової) особи, що їх отримала. Передача таких документів для їх огляду, вивчення і повернення оформляється актом у довільній формі, який підписують посадова (службова) особа органу державної податкової служби та платник податків (його представник).

Таємна інформація про платника податків є для працівників податкових органів «чужою», отриманою ними у зв'язку із здійсненням професійної діяльності та може кваліфікуватися як професійна (службова) таємниця, поряд із лікарською, адвокатською, аудиторською, нотаріальною тощо. Саме такий підхід закладено в ПК України. Додатковим аргументом цього є зміст присяги службовця податкової міліції, який зобов'язується суворо зберігати державну і службову таємницю (п. 352.4 ПК України).

Поняття «податкова таємниця», що передбачає обмеження доступу до інформації, яка надходить у податкові органи, а також дотримання її конфіденційності, виникло в Росії із набуттям чинності частини першої ПК РФ (1 січня 1999 р.). Відповідно до статті 102 ПК РФ, податкову таємницю становить будь-яка отримана податковим органом, органами внутрішніх справ, слідчими органами, органом державного позабюджетного фонду і митним органом інформація про платника податків, за винятком відомостей:

- 1) загальнодоступних, зокрема тих, що стали такими із відома їх власника – платника податків;
- 2) про ідентифікаційний номер платника податків;
- 3) щодо порушення законодавства про податки і збори, а також про заходи відповідальності за ці порушення;
- 4) що надаються податковим (митним) або правоохоронним органам інших держав відповідно до міжнародних договорів (угод), однією зі сторін яких є Російська Федерація, про взаємну співпрацю між податковими (митними) або правоохоронними органами;
- 5) що надаються виборчим комісіям відповідно до законодавства про вибори за результатами перевірок податковим органом відомостей про розмір та джерела прибутків кандидата і членів його сім'ї, а також про майно, що належить кандидатам та членам його сім'ї на правах власності;

6) що надаються в Державну інформаційну систему про державні й муніципальні платежі (це передбачено Федеральним законом від 27 липня 2010 року № 210-ФЗ «Про організацію надання державних та муніципальних послуг»).

Під розголошенням податкової таємниці розуміється, зокрема, використання або передача іншій особі інформації, що становить комерційну таємницю платника податків і стала відомою державним посадовцям у рамках виконання ними своїх обов'язків.

Фактично у правовій конструкції норми пункту 1 статті 102 Податкового кодексу РФ закріплено заборонний принцип у частині відкритості та загальнодоступності відомостей, які мають у розпорядженні податкові органи («заборонено все, що не дозволено»). Погоджуємося з Дукановим С., що існування заборонного принципу було актуальним у минулому столітті, коли податкові органи виконували переважно фіскальні функції. На думку науковця, потреби сьогодення вимагають внесення змін до статті 102 ПК РФ – доцільно встановити дозвільний принцип надання відомостей, що містять податкову таємницю, замість заборонного. Тоді положення цієї статті відповідатимуть принципу «усе дозволено, за винятком». Виняток

становлять випадки, що чітко прописані в законі (наприклад, у частині надання відомостей про персональні дані).

За минуле десятиліття, починаючи від моменту введення правової категорії «податкова таємниця», у системі податкових органів Росії і України сталися глобальні зміни, у тому числі пов'язані із значним збільшенням функцій цих органів. Слід відмітити, що діяльність Міністерства доходів і зборів України стала прозорою. Відповідно до статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [14] на веб-порталі Міністерства оприлюднено:

- інформацію про організаційну структуру, місію, функції, повноваження, основні завдання, напрями діяльності установи;
- фінансові ресурси (структура та обсяг бюджетних коштів, порядок і механізм їх витрачання тощо);
- нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), прийняті Міністерством доходів і зборів України;
- проекти рішень, що підлягають обговоренню;
- інформацію про нормативно-правові засади діяльності Міністерства;
- перелік та умови отримання послуг, що надаються ним, форми і зразки документів, правила їх заповнення;
- порядок складання, подання запиту на інформацію;
- оскарження рішень розпорядників інформації, дій чи бездіяльності;
- інформацію про механізми або процедури, за допомогою яких громадськість може представляти свої інтереси або в інший спосіб впливати на реалізацію повноважень розпорядника інформації;
- плани проведення та порядок денний відкритих засідань Міністерства доходів і зборів України;
- загальні правила роботи установи, правила внутрішнього трудового розпорядку;
- інформацію про діяльність суб'єктів владних повноважень: їх місцезнаходження, поштова адреса, номери засобів зв'язку, адреси офіційного веб-сайту й електронної пошти; прізвище, ім'я та по батькові, службові номери засобів зв'язку, адреси електронної пошти керівника органу і його заступників, а також керівників структурних регіональних підрозділів, основні функції структурних та регіональних підрозділів, окрім випадків, коли ці відомості належать до інформації з обмеженим доступом;
- розклад роботи і графік прийому громадян;
- вакансії, порядок та умови проходження конкурсу на заміщення вакантних посад;
- перелік і службові номери засобів зв'язку підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства доходів і зборів України, а також їх керівників, окрім підприємств, установ і організацій, створених з метою конспірації, оперативного-розшукової або контррозвідувальної діяльності.

Відповідно до пункту 183.13 статті 183 Податкового кодексу України для інформування платників ПДВ центральний орган державної податкової служби щодеклади оприлюднює на своєму веб-сайті дані з реєстру платників ПДВ. Інформацію про анульовані свідоцтва легко отримати, скориставшись меню «Анульовані свідоцтва платників ПДВ». Для перевірки надійності ділових партнерів можна використовувати сервіс «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера». Для цього достатньо знати його код ЄДРПОУ або ж точну назву підприємства.

29 червня 2012 р. в Україні завершилася реалізація спільного із Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту «Модернізація державної податкової служби України – 1», яким закладено міцний технологічний фундамент для подальшої розбудови та модернізації ДПС, її перетворення із фіскального органу на сервісну службу і переходу на якісно новий рівень взаємодії з платниками податків.

Створено інформаційні системи «Податковий блок» та «Управління документами», які надають можливість значно розширити спектр послуг для платників податків, спростити систему адміністрування на всіх рівнях, звести до

мінімуму необхідність у спілкуванні платників податків із працівниками органів ДПС.

На базі інформаційної системи «Податковий блок» розроблено і впроваджено в дослідну експлуатацію електронний сервіс «Електронний кабінет платника податків». Зазначений сервіс сприятиме правильному та зручному обчисленню і своєчасній сплаті податків та зборів. Побудовано і введено в експлуатацію колл-центр, що надає уніфіковані інформаційно-довідкові та консультаційні послуги платникам податків усієї країни.

Прийняттям Закону України «Про адміністративні послуги» створено підґрунтя для впровадження і розвитку системи надання адміністративних послуг на чітко визначених правових засадах. Одним із завдань, поставлених зазначеним законом перед суб'єктами надання адміністративних послуг, є забезпечення права громадян на отримання повної та достовірної інформації про порядок надання таких послуг [15]. Фахівцями Міністерства доходів і зборів України здійснюється розробка інформаційних карток стосовно кожної з адміністративних послуг, які надаються податковими та митними органами.

Висновки:

1. Режими захисту таємної та конфіденційної інформації про платників податків, отриманої працівниками податкових і митних органів, передбачені в Податкових кодексах РФ та України, але ґрунтуються на різних принципах.

2. У ПК РФ інститут податкової таємниці є комплексним, таким, що містить норми не лише податкового, а й інформаційного, адміністративного, кримінального та інших галузей права. Він базується на заборонному принципі у частині відкритості й загальнодоступності відомостей, однак розвиток функцій податкових органів у контексті демократичних реформ потребує переходу до дозвольного принципу надання відомостей, які мають податкову таємницю.

3. У ПК України відомості, що становлять податкову таємницю, віднесено до професійної таємниці посадовців податкових і митних органів. Саме такий режим оптимально сприяє вирішенню двох завдань: з одного боку, захищає відомості про платника податків, що становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю; з другого боку, узгоджується з концепцією адміністративних послуг, які надаються податковими та митними органами платникам податків і сприяє розширенню їх спектра за рахунок інформаційних, консультаційних, сервісних послуг.

Література

1. Юсупов К. И. О налоговой тайне / К. И. Юсупов // Налоговая проверка. – 2012. – № 1. – Режим доступа : <http://base.garant.ru/58096131/>
2. Дуканов С. С. Современное видение понятия «налоговая тайна» / С. С. Дуканов // Российский налоговый курьер. – 2010. – № 9. – Режим доступа : http://www.rnk.ru/journal/archives/2010/9/nalogovoy_klub/aktualnyy_vopros/sovmennoe_videnie_ponyatiya_nalogovaya_taina145062.phtml
3. Скулиш Е. Д. Новели інформаційного законодавства України: проблеми теорії і практики / Е. Д. Скулиш, А. І. Марушак // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – 2011. – № 1(5). – С. 7–12.
4. Diamond John W. Fundamental Tax Reform: Issues, Choices, and Implications / John W. Diamond, George R. Zodrow and James A. Baker. – London : Massachusetts Institute of Technology, 2008. – 546 p.
5. Bartlett, Bruce R. The benefit and the burden: tax reform – why we need it and what it will take / Bruce R. Bartlett. – New York : Simon & Schuster, 2012. – 274 p.
6. Кучеров И. И. Налоговая тайна: правовой режим защиты информации / И. И. Кучеров, А. В. Торшин. – М. : Центр ЮриИнфоР, 2003. – 328 с.
7. Костенко М. Ю. Налоговая тайна : научно-практическое пособие / М. Ю. Костенко. – М. : Издательство БЕК, 2003. – 147 с.
8. Проскура К. П. Зарубіжний досвід організації податкового адміністрування / К. П. Проскура // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 7–8. – С. 30–33.
9. Проскура К. П. Особливості адміністрування податків в Україні / К. П. Проскура // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 3–4. – С. 53–55.
10. Шевчук О. А. Форми та методи податкового контролю: світовий досвід та українська практика / О. А. Шевчук // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 1–2(1). – С. 73–76.
11. Фильо М. М. Проблема втрат бюджету від надання податкових пільг та шляхи її вирішення / М. М. Фильо // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 3–4. – С. 73–76.
12. Гамбург І. Правове забезпечення захисту комерційної таємниці в Україні // І. Гамбург, О. Фролов // Держава та регіони. Серія: Право. – 2011. – № 2. – С. 64–69.
13. Михальчишин Н. Л. Проблема закритості інформації, яка містить банків-

ську таємницю / Н. Л. Михальчишин // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2011. – № 2. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vviem/2011_2/28.pdf

14. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

15. Про адміністративні послуги : Закон України від 6.09.2012 № 5203-VI – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

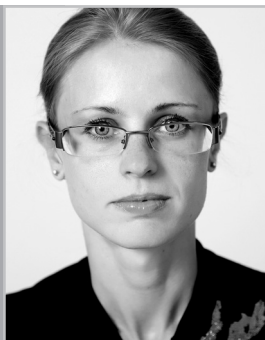
Стаття надійшла до редакції 27.05.2013

References

1. Yusupov, K. I. (2012). About the tax secret. *Nalogovaya Proverka (Tax Verification)*, 1. Retrieved from <http://base.garant.ru/58096131/> (in Russ.).
2. Dukhanov, S. S. (2010). The modern vision of «tax secret» concept. *Rossiyskiy nalogoviy kurier (The Russian Tax Courier)*, 9. Retrieved from http://www.rnk.ru/journal/archives/2010/9/nalogoviy_klub/aktualnyy_vopros/sovremennoe_videnie_ponya_tiya_nalogovaya_taina145062.phtml (in Russ.).
3. Skhulish, E. D., & Marushchak, A. I. (2011). Short stories of informative legislation of Ukraine: problems of theory and practice. *Informaciyna bezpeka liudyny, suspilstva derzhavy (Informational Safety of Human, Company, State)*, 1(5), 7-12 (in Ukr.).
4. Diamond, J. W., Zodrow, G. R., & Baker, J. A. (2008). *Fundamental Tax Reform: Issues, Choices, and Implications*. London: Massachusetts Institute of Technology.
5. Bartlett, B. R. (2012). *The benefit and the burden: tax reform – why we need it and what it will take*. New York: Simon & Schuster.
6. Kucherov, I. I., & Torshyn, A. V. (2003). *Tax secret: the legal regime for the protection of information*. Moscow: Centr JurlInfoR (in Russ.).

7. Kostenko, M. Yu. (2003). *Tax secret: scientific and practical manual*. Moscow: BECK Publishing House (in Russ.).
8. Proskura, K. P. (2012). Foreign experience of tax administration organization. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 7-8, 30-33 (in Ukr.).
9. Proskura, K. P. (2012). The features of taxes administration in Ukraine. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 3-4, 53-55 (in Ukr.).
10. Shevchuk, O. I. (2013). The forms and methods of tax control: world experience and Ukrainian practice. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 1-2(1), 73-76 (in Ukr.).
11. Filio, M. M. (2012). The problem of losses of budget from the grant of tax deductions and ways of its decision. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 3-4, 73-76 (in Ukr.).
12. Hamburg, I., & Frolov, O. (2011). Legal providing of commercial secret defense in Ukraine. *Derzhava ta rehiony (The State and Regions)*, 2, 64-69 (in Ukr.).
13. Myhalchshyn, N. L. (2011). Problem of closed information which contains the bank secret. *Visnyk Volynskoho instytutu ekonomiky ta menedzhmentu (Announcer of the Volyn Institute of Economics and Management)*, 2. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vviem/2011_2/28.pdf (in Ukr.).
14. Verkhovna Rada of Ukraine (2011). About access to public information (Law of Ukraine). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (The News of Supreme Council of Ukraine)*, 32, 314 (in Ukr.).
15. Verkhovna Rada of Ukraine (2013). About administrative services (Law of Ukraine). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> (in Ukr.).

Received 27.05.2013

К. П. Проскура

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та кредиту, Київський економічний інститут менеджменту, Україна
proskura_kp@ukr.net

УДК 336.145.2

ПРОГНОЗНО-АНАЛІТИЧНА РОБОТА ОРГАНІВ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Анотація. У статті розглянуто методологічні аспекти прогнозно-аналітичної роботи податкових органів та здійснено оцінку її ефективності. На основі проведеного аналізу виявлено основні тенденції і проблеми провадження податковими органами прогнозно-аналітичної роботи в Україні. Запропоновано вдосконалення прогнозно-аналітичної роботи податкових органів шляхом застосування інформаційних технологій та нових видів обробки інформації, і насамперед кластерного аналізу.

Ключові слова: податкова система, податкове адміністрування, прогнозно-аналітична робота податкової служби, податковий контроль, податковий борг.

К. П. Проскура

кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и кредита, Киевский экономический институт менеджмента, Украина

ПРОГНОЗНО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ РАБОТА ОРГАНОВ НАЛОГОВОЙ СЛУЖБЫ И ОЦЕНКА ЕЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ

Аннотация. В статье рассмотрены методологические аспекты прогнозно-аналитической работы налоговых органов и осуществлена оценка ее эффективности. На основе проведенного анализа выявлены основные тенденции и проблемы ведения налоговыми органами прогнозно-аналитической работы в Украине. Предложено совершенствование прогнозно-аналитической работы налоговых органов путем применения информационных технологий и новых видов обработки информации, прежде всего – кластерного анализа.

Ключевые слова: налоговая система, налоговое администрирование, прогнозно-аналитическая работа налоговой службы, налоговый контроль, налоговый долг.

Kateryna Proskura

Ph.D. in Economics, Kyiv Economic Institute of Management, Ukraine

FORECASTING AND ANALYTICAL WORK OF THE TAX AUTHORITIES AND EVALUATION OF ITS EFFECTIVENESS

Abstract. The effectiveness of the tax system, which is part of the complex of economic governance, is largely determined by the organization and the level of information and analysis work of the tax authorities. They serve as a sort of think tanks engaged in a comprehensive and integrated analysis of the economic situation in the country, regions; assess the tax base and the determination of its reserves to ensure the sustainable income to the state and local budgets. Leading role in the analytical work of the State Tax Service (STS) belongs to analysis (comprehensive (general) and selective (partial) and assessment of factors of external and internal environment of the STS of Ukraine which determine the basic conditions of their functioning.

Comprehensive analysis involves the study of the full range of reasons and conditions that affect or may affect a particular object or phenomenon, as well as methods and effective ways to influence it. Selective analysis is the study of certain problems of tax legislation control compliance and the activities of the STS of Ukraine. Forecasting the revenue is an important tool for ensuring stable and rhythmic revenues to budgets of all levels and guaranteeing in-time funding. This work, carried out with the usage of modern mathematical economic models, can be attributed to the internal processes of the tax service, the level of performance of which directly affects the most important indicator of the service – the budget.

Analytical work is not an end in itself in the organs of the State Tax Service of Ukraine, it is subject to major and ambitious task-management decisions to ensure organizational integrity and stability of the tax administration, improvement its direct functions implementation in the field of taxation.

Key words: tax system; tax administration; forecasting and analytical work of the tax service; tax control; tax debt.

JEL Classification: H21, H29